

Lise Öğrencilerinin Okul Terki Risklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*

Melis KAVAK**
Tuncer BÜLBÜL***

Öz: Okul terki günümüzde tüm devletlerin çözüme ulaştırmak için büyük çabalar harcadığı bir sorundur. Okul terkinin kısa ve uzun vadede hem bireylere hem de devletlere büyük kayıplar yaşattığı bilinen bir gerçektir. Özellikle bireyleri birçok açıdan iş dünyasına hazırlama noktasında en büyük kazanımların verildiği ortaöğretim kademesinin tamamlanmaması bu noktada büyük sorunlara neden olmaktadır. Bu çerçeveden hareketle lise öğrencilerinin okul terki risklerinin çeşitli değişkenlere göre belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2023-2024 eğitim-öğretim yıllarında Edirne il merkezindeki 19 lisede öğrenim gören 1676 lise öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak, Gençtanırım'ın (2014) geliştirmiş olduğu Riskli Davranışlar Ölçeğinin Okul Terki (OT) alt boyutu kullanılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistikler, bağımsız örneklem Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testi analizlerinden yararlanılmıştır. Bu araştırma sonucunda: lise öğrencilerin okul terki riskleri erkek öğrencilerde kız öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu; 12. sınıfta okuyan öğrencilerin okul terki riskleri 11. sınıfta okuyan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu; babası sağ olmayan öğrencilerin okul terki riskleri babası sağ olanlara göre daha yüksek olduğu; aynı şekilde babasının eğitim durumu daha yüksek olan öğrenciler daha az okul terki riski taşıdığı ve okul terki riski, Spor Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu lisesi ve İmam Hatip lisesinde okuyan öğrencilerde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul terki, riskli davranışlar, ortaöğretim, lise öğrencileri, örgün eğitim

Determining the Dropout Risks of High School Students According to Various Variables

Abstract: School dropout is a problem that all states are making great efforts to solve today. It is a known fact that school dropout causes great losses to both individuals and states in the short and long term. Particularly, not completing the secondary education level, where the greatest gains are made in terms of preparing individuals for the business world in many respects, causes major problems at this point. Based on this framework, the relational survey model was used in this study, which aims to determine the dropout risks of high school students according to various variables. The sample of the study consisted of 1676 high school students studying in 19 high schools in Edirne province center in the 2023-2024 academic years. In the study, the School Dropout subscale of the Risky Behaviors Scale developed by Gençtanırım (2014) was used as a data collection tool. In accordance with the purpose of the study, descriptive statistics, independent sample Mann-Whitney U test and Kruskal Wallis H test were used to analyze the data. The findings obtained in this research are as follows: The risk of school dropout of students is higher among male students higher than female students. Students studying in the 12th grade have a higher risk of dropping out than students studying in the 11th grade. Students whose fathers are not alive have a higher risk of dropping out of school than those whose fathers are alive. Likewise, students whose fathers have a higher education level have less risk of dropping out of school. The risk of school dropout is higher in students studying in Sports High School, Vocational and Technical Anatolian High School and Imam Hatip High School.

Keywords: School dropout, risky behaviors, secondary education, high school students, formal education

*Bu makale, ikinci yazarın danışmanlığında ilk yazarın 2024 yılında tamamladığı "Lise Öğrencilerinin Okul Terki Risklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Belirlenmesi (Edirne İli Örneği)" başlıklı yüksek lisans tezine dayalı olarak hazırlanmıştır.

** Sorumlu yazar, Bilim Uzmanı, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne-Türkiye, ORCID: 0009-0002-8819-2803, E-posta: meliskavak98@gmail.com

*** Prof. Dr., Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Edirne-Türkiye, ORCID: 0000-0001-6334-8264, E-posta: tuncerbulbul@trakya.edu.tr

Giriş

Eēitim sistemi içerisindeki herhangi bir ērencinin eēitimine devam etmeme kararı alması ya da eēitimine devam etmenin gereēini yerine getiremeyerek süreçten ayrılmak zorunda kalması, eēitsel açıdan istenmeyen bir sonuçtur. Okulu bırakma birçok ülkenin eēitsel bir problemidir ve okulu bırakma oranını azaltma, bu ülkelerin eēitim ile ilgili en önemli önceliklerinden biri haline gelmiştir (Taylı, 2008). Türkiye’de ērenciler çeşitli nedenlerle okulu bırakmak zorunda kalmakta ya da okulu bırakmayı tercih etmektedirler. Eēitim sisteminin 6287 sayılı İlkēretim ve Eēitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Deēiřiklik Yapılmasına Dair Kanunu ile 4+4+4 şeklinde kademelendirilmesi ve zorunlu eēitimin sekiz yıldan on iki yıla çıkarılması ile ilk on iki yıllık süreçte ērencilerin yasal olarak okulu bırakmaları nlenmiştir. Buna karşın eēitimden hiç yararlanamayan ya da zorunlu eēitimin herhangi bir kademesinde okuldan ayrılan ērencilerin sayısı istenilen oranda azalma gösterememiştir (OECD, 2022).

Okul terki, okulda ērenim gören ērencinin bir dizi farklı nedenden ērenim grdēu okulu bırakması ve mensup olduēu eēitim basamaēını bitirememesi olarak açıklanmaktadır (Dekkers ve Claassen, 2001). Okulu terk eden ērenciler, bulunduēu eēitim basamaēını tamamlamadan, mezun olmadan yani diploma veya mezuniyet sertifikası almadan okuldan ayrılan ērenciler olarak tarif edilmektedirler (Entwistle vd., 2004). şimşek (2011) okulu bırakmayı, ara sıra devamsızlık yapmaktan ziyade çeşitli nedenlerle okuldan tamamen ayrılmaya karar verildiēi olarak tanımlamaktadır. Cullen (2000) ise okul terkinin, kanuni açıdan belirlenen yaşa gelmeden eēitim ve ēretimden ayrılma, gereken belirli resmi özellikler saēlanmadan okulu bırakma olarak tanımlamıştır. Lan ve Lanthier’e (2003) göre, okuldan ayrılma kararı aniden verilen bir karar deēil, bireyin benliēiyle ilişkili olarak zaman içinde gelişen aşamalı bir süreçtir. Okul terki ile ilgili araştırma yapan araştırmacılar, okul terkinin, ērencilerin akademik olarak başarısızlık yaşadıkları, okula olan algılarının negatif bir boyut kazandıēı, okulla baē kuramadıkları; sonrasında ise okulu terk ettikleri bir süreç olarak açıklamışlardır.

Okul terkiye neden olan birçok faktör bulunmaktadır. Okulu bırakmaya neden olan faktörler kişisel olabileceēi gibi okul, aile, arkadaş vb. faktörler de ērencilerin okulu bırakmalarına neden olabilmektedir. ērencilerde kendini deēersiz hissetme, akademik problemler, topluma uyum saēlama sorunları, evi terk etme, baēımsız olma arzusu, otoriteye itaatsizlik yatkınlıēı, motivasyon, kendine karşı güven ve inanç eksikliēi, erken evlilik, engel durumunun bulunması, saēlık sorunları, ebeveynlerin saē olmaması, kardeş sayısının fazlalıēı gibi faktörler okul terki riskini yükselten etmenlerdir. ocuēun sigara, alkol ve uyuşturucu gibi baēımlılık yapan maddeleri kullanıyor olması da devamsızlıēa ve beraberinde de okul terkiye sebep olan önemli unsurlardır. Cinsiyet etkenine göre ise kızlara kıyasla erkekler daha yüksek oranla okulu terk etmektedirler (Kkarıslan, 2019). Lise ērencileri için özellikle yaşadıkları çalkantılı ergenlik döneminin bir sonucu olarak ortaya çıkan depresyon, okulu terk etmelerine neden olan belirleyici bir faktördür. Lise ērencileri için akademik anlamda başarısızlık ve yetersizlik algısı da okul terki konusunda önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Akademik başarısı düşük ērencilerin okula karşı ilgilerini kaybettikleri ve bunun sonucunda okulu bırakmak istedikleri görülmektedir. Akademik başarıyı etkileyen önemli bir unsur da ērencilerin liseye başlamadan önce bulundukları okulda nasıl bir eēitim aldıkları ve akademik altyapılarının (Emiroēlu ve Gençtanırım Kurt, 2023). Arkadaş unsuru da ērenci davranış ve seçimlerini etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Özellikle ergenlik döneminde, ērencinin yaşamındaki en önemli toplumsal alanlardan biri arkadaş çevresidir ve ērencilerin eēitim yaşantıları üzerinde çok büyük bir etkiye sahiptir. Uygun olmayan ve olumsuz özelliklere sahip arkadaşlık ilişkileri kurmak, ērencilerin akademik hayatında olumsuz sonuçlar doēurabilecek etkiler yaratabilmektedir (zbaş, 2010).

ērencinin okulu bırakmasında etkili olabilen aile kaynaklı faktörler arasında; ebeveynlerin eēitim düzeyi ve eēitime verdikleri önem, ailenin sosyokültürel yapısı, ērenciden beklentileri, kardeş sayısı ve ailenin byklēu, anne-baba ile olan ilişki ve iletişim düzeyi, aile içi şiddet, ikamet deēiřiklikleri ve ērencinin okul yaşantısını takip etme biçimi yer almaktadır. Özellikle ebeveynlerin eēitim düzeyinin düşük olması, eēitime dair farkındalık ve destek eksikliēine yol açarak ērencinin okulu terk etme riskini artırabilir. Buna karşılık, yüksek eēitim düzeyine sahip ebeveynler çocuklarının eēitimine daha fazla önem vererek okulda kalmalarını teşvik edebilir. Okul terkinin bir diēer sebebi de ailenin çocuklarının eēitim maliyetini karşılayamama durumudur. Düşük gelirli ailelerde gerek eēitim maliyetlerini karşılayamama gerek de ocuēun aile gelirine katkıda bulunmak durumunda kalması gibi sebepler okul terki riskini arttırmaktadır (Kkarıslan, 2019). Ailenin sosyoekonomik düzeyi, ocuēun yaşamını srdrdēu fiziksel evre, ocuk ve ebeveynin mensup olduēu sosyoekonomik grup, anne ve babanın eēitim geçmişi ve ocuk yetiştirme biçimleri, yařadıēı sosyal çevrenin sosyal hizmetlere erişimi gibi faktörler de okul terkinde belirleyici etkenlerdir. Bu sebeple de sosyoekonomik düzeyin düşük olması, ērencinin okulu bırakmasına sebep olan diēer deēiřkenlerle karmaşık bir yapıda i içe geçmiş bir durumdadır (Akbulut, 2021). ērencilerin eēitim konusundaki ihtiyaçlarını onlara sunabilmek ve ērencilerin yetenekli ve ilgili oldukları alanlara onları yönlendirip bu alanlarda başarılı olabilmeleri için onlara destek saēlamak okulların var olmasının en önemli nedenlerindenidir. Maalesef okullar bu işlevi yerine getiremedikleri için ērencilerin okuldan soēumasına ve uzun vadede okulu terk etmelerine sebep olmaktadır (zbaş, 2010). Olumsuz okul iklimi, ocuēun okuldan hoşlanmaması ve okula karşı zayıf baēlılık göstermesi ērencinin okulu bırakmasında etkili bir faktördür. Okulla olumlu bir baē kuramayan çocuklar okula devamlı gelmemekte, sınıf içi faaliyetlere katılmamakta, derslere önem vermemekte, dev ve

sorumluluklarını gerçekleştirememekte kısacası öğrenci olmanın yanında getirdiği görevleri yerine getirememektedirler. Okulun eğitim kadrosunda bulunan öğretmenlerin eğitim anlayışı, okul yöneticilerinin okulu yönetme anlayışı ve adaletli bir yaklaşım sergileyip sergilememeleri, okulun güvenlik sistemi, okulun maddi imkânları, sınıfların ve laboratuvarların elverişliliği, okulun bulunduğu çevre, öğrencilerin sosyoekonomik nitelikleri, sınıf tekrarlama sıklığı, fiziksel ya da psikolojik şiddet unsurunun veya zorbalığın varlığı okul bırakma oranını etkileyen unsurlardır (Küçükarslan, 2019). Öğretmenlerin öğrencilere karşı olumlu davranışları, çocuklara rol model olabilmeleri, onları değerli hissettirmeleri, değer verdiklerini göstermeleri ve öğrencilere saygı çerçevesinde yaklaşmaları okulu bırakmayı önlemede önemli rol oynamaktadırlar. Öğrenciye haksız, umursamaz bir tutum sergileyen, küçültücü davranışlarda bulunan, anlaşılabilir kuralları olan, iletişimi sağlıklı olmayan öğretmenler öğrencilerin okulu bırakmalarında etkili olmaktadır (Emiroğlu ve Gençtanırım Kurt, 2023).

Eğitimin her kademesinde meydana gelen okul terk problemi, öğrencilerin ileriki yaşamlarında farklı türlerde sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır. Kişinin yaşamdaki konumu, eğitimle kendini ne ölçüde geliştirdiğiyle büyük oranda bağlantılıdır; çünkü sosyal yapı içinde ekonomik ve siyasal hayata katılabilmek, genellikle lise ve üzeri eğitimi tamamlamış olmakla mümkündür. Okulu terk eden bireyler iş hayatına girdiğinde daha az eğitim gerektiren işlerde daha kötü koşullarda çalışmak zorunda kalmakta ve gelir düzeyleri ile bağlantılı olarak daha düşük yaşam standardına sahip olmaktadır. Okulu bırakan kişiler topluma adapte olmakta sorun yaşamakta ve maalesef ki suç işleme ihtimalleri de artmaktadır. Bu yüzden okul terki kişisel olduğu kadar toplumsal bir soruna da dönüşmektedir. Öyle ki Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan cezaevlerindeki suçluların hemen hemen yarısı okulu terk etmiş kişilerden meydana gelmektedir (Cassel, 2003).

Okul terki ülke ekonomisi açısından da olumsuz sonuçlara yol açan bir durumdur. Mesleki nitelik kazanamamış vatandaşların ülke ekonomisine daha az katkıda bulunduğu bir gerçektir. “ulu bırakan bireyler; a) ülke potansiyel gelirinin azalmasına, b) sosyal güvenlik ve sosyal yardımlar için hükümetin daha fazla maddi kaynak ayırmak zorunda kalmasına, c) sosyal desteklere olan talebin artmasına, d) suç ve antisosyal davranışların artmasına, e) politik katılımın azalmasına, f) kuşaklar arası sınıfsal hareketliliğin azalmasına ve g) düşük sağlık göstergelerine neden olmaktadır” (Hayes vd., 2002, akt: Taylı, 2008).

Okul terki büyük ölçüde engelleyebilmek adına okul terki sorunu ve eğitim alanındaki başarısızlıkların dikkatle incelenmesi, etkili müdahale yöntemleri geliştirmek için gittikçe daha fazla önem kazanmaya başlamıştır (Bayhan ve Dalgıç, 2012). AB Komisyonu (2020, 2022) tarafından hazırlanan Türkiye Raporuna göre 2019'da %84,2 olan ortaöğretim kurumlarına net kaydolma oranı, 2020 yılında %85,01'e yükselmesine rağmen Avrupa İstatistik Ofisi'nin (EUROSTAT, 2020) yayınladığı rapora göre Türkiye'de aynı yılda ortaöğretim kurumlarında terk oranı %26,7'dir. Ortaöğretim kurumlarına net kaydolma oranı artış göstermesine rağmen terk oranının bu denli fazla olması okul terki azaltmaya yönelik önleme ve müdahale stratejilerinin geliştirilmesinin gerekliliğini gözler önüne sermektedir. 2022 yılı OECD verilerine bakıldığında, 15-19 yaş aralığında bulunan yani ortaöğretim kademesinde eğitim görmesi gereken yaş grubundaki bireylerin okullaşma oranı %69'dur. Oranlar incelendiğinde Türkiye; Kolombiya, Meksika, Kosta Rika ve İsrail'den sonra 14-19 yaş aralığındaki en düşük okullaşma oranına sahip beşinci ülkedir (OECD, 2022). EUROSTAT (2023) Bölgesel Yıllığı'na bakıldığında, Türkiye'de 20-24 yaş grubundaki bireylerin en az üst ortaöğretim (upper secondary education) yani lise mezunu olma oranı %70'in altındadır. Bu oran, Avrupa Birliği ortalamasının (%84,1) oldukça gerisindedir ve Türkiye'yi bu alanda en düşük seviyeye sahip ülkelerden biri yapmaktadır.

Okul terki önlemek için gerek yerel düzeyde okul yönetimleri gerekse de merkezi olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer kamu kurumları çalışmalar yapmaktadır. Öğrenciler okuldan ayrılmadan önce, okul terki riskinin eğitimin tüm bileşenleriyle birlikte tespit edilmesi gerekmektedir. Tespit edilen oranlara bağlı olarak mikro ve makro ölçekte çözüm önerilerin oluşturulması ve hayata geçirilmesi okul terki sorunun azaltılması için oldukça önemlidir. Bu genel çerçeveden hareketle bu araştırmada lise öğrencilerinin okul terki risklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Lise öğrencilerinin okul terki riskleri hangi düzeydedir?
2. Lise öğrencilerinin okul terki riskleri; cinsiyetlerine, sınıf düzeylerine, anne ve babalarının eğitim durumuna, anne ve babalarının sağ olma durumuna ve öğrenim gördükleri lise türüne göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada lise terki riskinin birçok değişkene göre nasıl farklılık gösterdiği araştırılmak istendiği için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki değişken veya daha fazla değişken arasında beraber değişim olup olmadığını açıklayan ve bu değişimin derecesini saptamaya yarayan bir tarama modelidir (Karasar, 2011).

Evren/Örneklem/Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, 2023-2024 eğitim-öğretim yıllarında Edirne il merkezindeki 19 lisede öğrenim gören 9.sınıf, 10.sınıf, 11.sınıf ve 12.sınıf olmak üzere toplamda 6656 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem büyüklüğünü belirlemek için online örneklem büyüklüğü hesaplama aracı “Sample Size Calculator” kullanılmıştır. Bu doğrultuda 6656 büyüklüğündeki araştırma evreninden %95 güven düzeyinde ve %2 güven aralığında gerekli olan örneklem büyüklüğü en az 1678 olarak belirlenmiştir. Araştırma evreninden örnekleme girecek öğrencileri belirlemek için olasılıklı örnekleme yöntemlerinden oranlı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda Edirne ili Merkez ilçesindeki lise türlerinin evrendeki oranları dikkate alınarak toplam 2880 öğrenciye ölçek dağıtılmış, 1676 öğrenci ölçekleri doldurmuş böylece hedeflenen örneklem sayısına ulaşılmıştır. Örneklem grubuna ilişkin özellikler Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1.

Öğrencilerin Demografik Özellikleri

	Demografik Özellik	n	%
Cinsiyet	Kız	841	50,1
	Erkek	835	49,8
Sınıf	9.sınıf	336	20
	10.sınıf	485	28,9
	11.sınıf	420	25
	12.sınıf	435	25,9
Anne Sağ	Evet	1656	98,9
	Hayır	20	1,1
Baba Sağ	Evet	1630	97,2
	Hayır	46	2,8
Anne Eğitim Durumu	Gitmemiş/İlkokul	484	28,9
	Ortaokul	323	19,2
	Lise	543	32,4
	Üniversite veya üstü	326	19,4
Baba Eğitim Durumu	Gitmemiş/İlkokul	317	19
	Ortaokul	344	20,5
	Lise	605	36
	Üniversite veya üstü	410	24,4
Okul Türü	Anadolu Lisesi	728	43,4
	Mesleki ve Teknik Lise	528	31,5
	İmam Hatip Lisesi	180	10,7
	Spor Lisesi	98	5,8
	Sosyal Bilimler Lisesi	103	6,1
	Müzik ve Sahne Sanatları Lisesi	39	2,3

Tablodaki (Tablo 1) veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan toplam 1676 katılımcının %50,2 (n=841)’sinin kız öğrencilerden, %49,8 (n=835)’inin ise erkek öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinden oluşan katılımcıların sırasıyla sınıflara göre oranları, %20,0 (n=336), %28,9 (n=485), %25,1 (n=420) ve %26 (n=435) olarak belirlenmiştir. Anne ve babaların sağ olma durumlarına ilişkin yapılan incelemede anne ve babanın sağ olduğu katılımcıların oranları sırasıyla, %98,8 (n=1656) ve %97,3 (n=1630) olarak, anne ve babanın sağ olmadığı katılımcıların oranları sırasıyla %1,2 (n=20) ve %2,7 (n=46) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların anne ve babalarının eğitim durumlarına göre oranları incelendiğinde sırasıyla, okula gitmemiş olanların ve ilkokul mezunu olanların %28,9 (n=484) ve %19 (n=317), ortaokul mezunu olanların %19,3 (n=323) ve %20,5 (n=344), lise mezunu olanların %32,4 (n=543) ve %36,1 (n=605), üniversite mezunu olanların %19,5 (n=326) ve %24,5 (n=410), okula gitmemiş olanların %1,1 (n=18) ve %0,4 (n=6) olarak bulunmuştur. Katılımcıların %43,4 (n=728)’ü Anadolu Lisesinde, %31,5 (n=528)’i Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde, %10,7 (n=180)’si İmam Hatip Lisesinde eğitim görmektedirler. Sosyal Bilimler Lisesine, Spor Lisesine ve Müzik ve Sahne Sanatları Lisesine giden öğrencilerin oranları sırasıyla, %6,1 (n=103), %5,8 (n=98) ve %2,3 (n=39) olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışmada veri toplama aracı olarak, Gençtanırım’ın (2014) geliştirmiş olduğu Riskli Davranışlar Ölçeği kullanılmıştır. Problem Davranış Kuramı temel alınarak geliştirilen Riskli Davranışlar Ölçeği ortaöğretim öğrencilerindeki riskli davranışları belirlemek amacıyla anti-sosyal davranışlar (AS), alkol kullanımı (AK), sigara kullanımı (SK), intihar eğilimi (İE), okul terki (OT), beslenme alışkanlıkları (BA) olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlik çalışmalarında uzman

görüşü, açıklayıcı faktör analizi ve benzeme ölçüt geçerliliği yöntemleri kullanılmıştır. Benzeme ölçüt geçerliliği kapsamında Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile korelasyonları $-.10$ ile $-.35$ arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı $.70$ ile $.91$ arasında değişmektedir. Üç hafta ara ile yapılan ölçümler sonucunda ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı ise $.56$ ile $.90$ arasında olduğu bulunmuştur (Gençtanırım, 2014).

Bu araştırmada Riskli Davranışlar Ölçeğinin Okul Terki (OT) alt boyutu kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formundan yararlanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan Okul Terki boyutu 7 maddeden oluşmaktadır. Bu boyutta alınabilecek en yüksek puan 35 iken en düşük puan ise 7'dir. Bu araştırmada kullanılan Okul Terki alt boyutuna yönelik tüm maddeler "1- Kesinlikle Uygun", "2-Uygun", "3- Kısmen Uygun", "4- Uygun Değil", "5-Kesinlikle Uygun Değil" biçiminde puanlanmıştır. Bu doğrultuda Okul Terki alt ölçeğinden alınan puanın yüksekliği okul terki riskinin düşük olduğuna işaret ederken, alınan düşük puan ise okul terki riskinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Riskli Davranış Ölçeği Okul Terki Boyutunun tek faktörlü yapısının doğrulanması için bu araştırma kapsamında doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır.

Tablo 2.

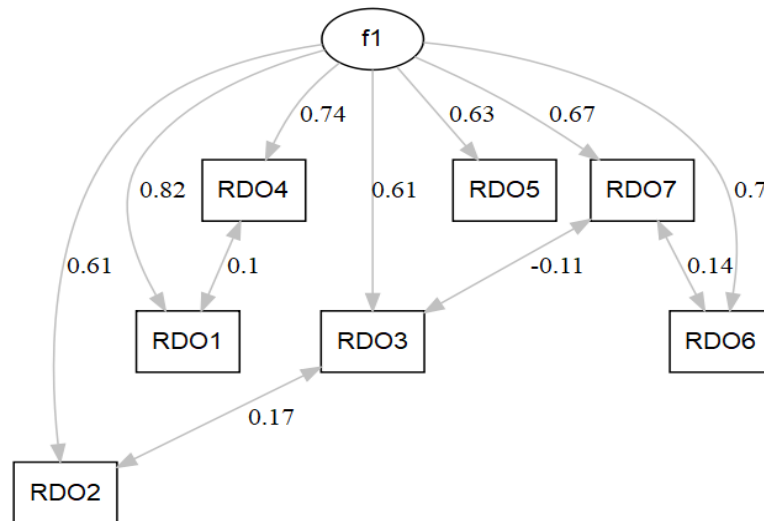
Riskli Davranış Ölçeği Okul Terki Boyutu Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İndeksleri

Uyum İndeksi	İyi Düzeyde Uyum	Kabul Edilebilir Düzeyde Uyum	Okul Terki Boyutu	Okul Terki Boyutu (Modifikasyonlu)
χ^2 (Ki-kare)	-	-	135,77	23,304
sd (Serbestlik Derecesi)	-	-	14	10
χ^2 /sd	≤ 3	≤ 5	9,69	2,33
RMSEA	$\leq 0,05$	$\leq 0,08$	0,072	0,028
GFI	$\geq 0,90$	$\geq 0,85$	0,977	0,996
CFI	$\geq 0,90$	$\geq 0,85$	0,973	0,997
NFI	$\geq 0,90$	$\geq 0,85$	0,970	0,995
TLI (NNFI)	$\geq 0,90$	$\geq 0,85$	0,960	0,994

Tablo 2'de görüldüğü gibi Riskli Davranış Ölçeği Okul Terki Boyutunun Doğrulayıcı Faktör analizi modelinde uyum indeksleri χ^2 / sd değeri 9,69, RMSEA değeri 0,072, GFI değeri 0,977, CFI değeri 0,973, NFI değeri 0,970 ve TLI değeri 0,960 olarak hesaplanmıştır. χ^2 / sd değeri kabul edilebilir düzeyin üstünde olduğundan önerilen modifikasyonlar (RDO2-RDO3, RDO6-RDO7, RDO1-RDO4, RDO3-RDO7) uygulanmıştır. Gerçekleştirilen modifikasyonlar sonrasında uyum indeksleri χ^2 / sd değeri 2,33, RMSEA değeri 0,028, GFI değeri 0,996, CFI değeri 0,997, NFI değeri 0,995 ve TLI değeri 0,994 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre bir faktör ile kurulan 7 maddeli DFA modelinde tüm indeks değerleri için veri uyumunun iyi düzeyde olduğu gözlemlenmiştir (Tablo 2).

Şekil 1.

Riskli Davranış Ölçeği Okul Terki Boyutu Path Diyagramı

Araştırmada kullanılan Okul Terki boyutunun güvenilirlik analizinde ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için Cronbach alpha (α) katsayısı ve her bir maddenin toplam puan ile korelasyonları hesaplanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3.

Doğrulamalı Faktör Analizi ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

Madde no	Faktör yükleri	RDÖ Okul Terki Boyutu Maddelerinin Toplam Puan ile Korelasyonu	Cronbach's Alpha
RDO1	0,824	0,775	0,855
RDO2	0,613	0,622	
RDO3	0,613	0,628	
RDO4	0,736	0,743	
RDO5	0,631	0,710	
RDO6	0,701	0,843	
RDO7	0,672	0,791	

Tablo 3'te ve Şekil 1'de paylaşılan Riskli Davranış Ölçeği Okul Terki Boyutu maddelerine ilişkin faktör yükleri 0,613-0,824 aralığında bulunmuştur. Her bir maddenin faktör yüklerinin $\geq 0,6$ olması yüksek geçerlilik olarak kabul edilmektedir (Hair vd., 2010). Modelde yer alan maddelerin ilgili yapıyı yüksek düzeyde temsil ettikleri gözlemlenmiştir. Bu sonuçlara göre geliştirilen Riskli Davranış Ölçeği Okul Terki Boyutuna ilişkin yapı geçerliğinin Doğrulamalı Faktör analizi ile doğrulandığı belirlenmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde korelasyon analizi sonucunda, toplam puan ile RDO6 arasında pozitif yönlü yüksek ilişki ($r=0,843$) tespit edilirken diğer tüm maddeler ile orta düzeyde ilişki (0,622-0,791 arasında) bulunmuştur. Ölçek boyutunun Cronbach's Alpha değeri 0,855 olarak elde edilmiştir. Bu sonuca göre Riskli Davranış Ölçeği Okul Terki Boyutunun güvenilirliğinin iyi olduğu gözlemlenmiştir.

Veri Analizi

Çalışmada ilk olarak, lise öğrencilerinin okul terki riski içerisinde olup olmadıklarını saptamak amacıyla öğrencilerin "Okul Terki Boyutuna" verdikleri yanıtların normal dağılıma uyumunun kontrolü için Kolmogorov-Smirnov testine, aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık, basıklık katsayılarına ve histogram grafiğine bakılmıştır. Sonrasında çalışmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgi formunda verdikleri cevaplarla elde edilen bazı özelliklerine göre, okul terki risklerinin farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.

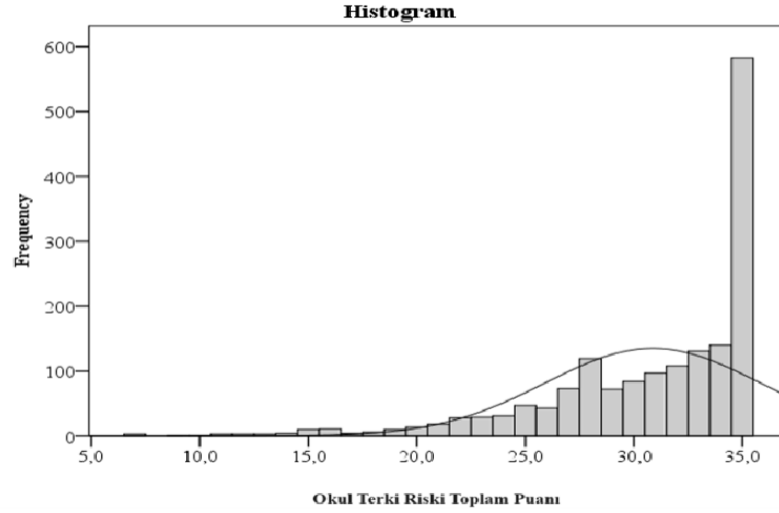
Lise Öğrencilerinin Okul Terk Riski Toplam Puanları

	Ortalama $\pm$ ss	Medyan (ÇA)	Çarpıklık (SH); Basıklık (SH) katsayısı	Kolmogorov Smirnov
Okul Terki Toplam Puanı	30,87 $\pm$ 4,95	33 (28-35)	-1,53 (0,06); 2,55 (0,12)	<0,001
Cronbach's Alpha: 0,855				

Not: ss= Standart sapma, ÇA= Çeyrekler açıklığı (25. - 75. yüzdelerik).

Araştırmada kullanılan Okul Terki alt boyutu toplam puanının normal dağılıma uyumunun kontrolü için Kolmogorov-Smirnov testine, çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmıştır. Ayrıca araştırmada gözlem sayısı $n > 300$ olması nedeniyle normal dağılımın değerlendirilmesi için histogram grafiği çizilmiştir (Kim, 2013).

Tablo 4'te yer alan Okul Terk Riski toplam puanının Kolmogorov-Smirnov testine ilişkin p değerinin $p < 0,05$ olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının standart hatalarına bölünmesiyle elde edilen z-skor değerlerinin ± 2 sınırları içinde olmamasından dolayı verilerin normal dağılıma uymadığı sonucuna ulaşılmıştır (Field, 2013). Çizilen histogram grafiğinde de verilerin sola çarpık dağıldığı görülmektedir (Şekil 2).

Şekil 2.*Okul Terk Riski Toplam Puanına İlişkin Histogram Grafiği*

Normal dağılmadığı tespit edilen veriler iki grup arasında Mann-Whitney U testi ile; üç ve daha fazla grup arasında Kruskal Wallis H testi ile karşılaştırılmıştır. Değişkenlerin ölçek üzerindeki etki büyüklüklerini değerlendirmek için Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis H testlerine uygun olarak eta kare (μ^2) değerleri hesaplanmıştır. Bu değerler, etki büyüklüğü için “0,01= küçük etki”, 0,06= “orta düzey etki”, 0,14= “büyük etki” olarak yapılan nitelendirme kılavuz alınıp değerlendirilmiştir (Cohen, 1988). Basit doğrusal regresyon analizi uygulanarak ölçek üzerinde anlamlı etkisi olan değişkenler belirlenmiş, veriler ortalama ile standart sapma ($Ort \pm ss$), medyan ile 25. ve 75. yüzdeler (Med (ÇA: çeyrekler açıklığı)) ile ifade edilirken kategorik değişkenler için frekans ve yüzde verilmiştir.

Bulgular

Araştırmada ilk olarak lise öğrencilerinin okul terki risk düzeylerine ilişkin betimsel istatistik değerler incelenmiştir. Buna göre yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.*Lise Öğrencilerinin Okul Terki Risk Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler*

Değişken	Madde Sayısı (k)	Puan Aralığı	N	$\bar{X}$	$\bar{X}/k$	SS
Okul Terki Toplam Puan	7	1-5	1676	30,87	4,41	4,95

Not: k=Madde Sayısı, N= Katılımcı Sayısı, $\bar{X}$ = Aritmetik Ortalama, $\bar{X}/k$ = Madde başına düşen ortalama puan, SS = Standart Sapma.

Tablo 5 incelendiğinde lise öğrencilerinin okul terki puan ortalamalarının nispeten yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Ortalama puanların okul terki boyutunun madde sayısına bölünmesi sonucu elde edilen puana göre “Okul Terki” ($\bar{X} = 4,41$) faktörünün yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması okul terki risk oranının düşük olduğunu ifade etmektedir. Buna göre lise öğrencilerinin okul terki risk düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 6’da lise öğrencilerinin okul terki puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 6.*Lise Öğrencilerinin Okul Terki Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları*

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Medyan (ÇA)	U	Z	η^2
Kadın	841	932,52	784250,5	34(30-35)	272045,5	-8,164	0,2
Erkek	835	743,80	621075,5	31(27-35)			0

Not: ÇA = Çeyrekler Arası Aralık, η^2 = Eta-kare (etki büyüklüğü katsayısı). * $p < .05$ anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 6’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan lise öğrencilerinin okul terki puanlarının cinsiyet değişkenine göre göre manidar bir fark olup olmadığı Mann Whitney U testi ile bakılmıştır. Analiz sonucunda lise öğrencilerin okul terki puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan tüm yorumlarda anlamlı bir fark bulunmuştur ($U=272045,5$; $p>0,01$). Bulgular incelendiğinde, Okul Terki puanının kadınlarda anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür ($Z=-8,16$; $p<0,001$). Kadınlarda medyan Okul Terki puanı 34 (30-35), erkeklerde 31 (27-35) olarak elde edilmiştir. Ölçekten alınan puanın düşük olduğu durumda risk durumunun yüksek olduğu göz önüne alındığında okul terki riskinin, ölçekten düşük puan alan erkek öğrencilerde yüksek puan alan kadın öğrencilere oranla daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etki büyüklüğünü öğrenmek için eta kare değeri (η^2) hesaplanmış ve 0,20 olarak saptanmıştır. Cohen’e(1988) göre, Eta kare değeri 0,14 olduğunda etki büyüklüğü yüksek olarak kabul edilmektedir. Buna göre cinsiyet faktörünün etki büyüklüğünün yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7’de lise öğrencilerinin okul terki puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre karşılaştırması verilmiştir.

Tablo 7.

Lise Öğrencilerinin Okul Terki Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Sınıf	N	Sıra ortalaması	Medyan (ÇA)	Chi-Square (χ^2)	sd	Farkın Kaynağı	Etki Değeri
9. sınıf	336	858,66	33(28-35)	11,88	3	11.Sınıf ile 12.Sınıf	0,005
10. sınıf	485	854,25	33(28-35)				
11. sınıf	420	872,82	33(29-35)				
12. sınıf	435	772,24	32(27-35)				

Not: ÇA = Çeyrekler Arası Aralık, χ^2 = Ki-kare değeri, sd = Serbestlik derecesi. * $p < .05$ anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 7’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan lise öğrencilerinin okul terki puanlarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda lise öğrencilerinin okul terki puanlarında anlamlı fark bulunmuştur ($\chi^2=11,88$; $p=0,008$, Tablo 10). 9, 10, 11 ve 12. Sınıf öğrencilerinin medyan Okul Terki puanı sırasıyla, 33 (28-35), 33 (28-35), 33 (29-35) ve 32 (27-35) olarak saptanmıştır. Bulgular incelendiğinde 12. Sınıf öğrencilerinin Okul Terki puanı 11. Sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede daha düşük olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınan puanın düşük olması okul terki risk düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Buna göre ölçekten düşük puan alan 12.sınıf öğrencilerinin okul terki riskleri, ölçekten yüksek puan alan 11.sınıf öğrencilerine oranla daha fazladır. Etki büyüklüğünü bulabilmek için eta kare değeri hesaplanmıştır ve değer 0,005 olarak saptanmıştır. Cohen’e (1988) göre, Eta kare değerinin 0,01 olduğu durumda etki büyüklüğünün düşük olduğu, 0,06 olduğu durumlarda ise etki büyüklüğünün orta olduğu kabul edilmektedir. Bu durumda sınıf düzeyi faktörünün etki büyüklüğünün düşüktür.

Tablo 8.

Lise Öğrencilerinin Okul Terki Puanlarının Anne Sağ Olma Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Annenin Sağ Olma Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Medyan (ÇA)	U	Z
Evet	1656	839,78	1390679,5	33 (28-35)	14436,5	-1,010
Hayır	20	732,32	14646,5	30,5 (29-34)		

Not: ÇA = Çeyrekler Arası Aralık, U = Mann Whitney U testi değeri, Z = Standartlaştırılmış z değeri. * $p < .05$ anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 8’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan lise öğrencilerinin okul terki puanlarının annenin sağ olma durumu değişkenine göre manidar bir fark gösterip göstermediğine Mann Whitney U testi ile bakılmıştır. Analiz sonucunda lise öğrencilerinin okul terki puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark bulunamamıştır ($U=14436,5$; $Z=-1,01$; $p=0,313$).

Tablo 9’da lise öğrencilerinin okul terki puanlarının baba sağ olma durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 9.

Lise Öğrencilerinin Okul Terki Puanlarının Baba Sağ Olma Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Babanın Sağ Olma Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Medyan (ÇA)	U	Z	μ^2
Evet	1630	842,75	1373684,00	33 (28-35)	30561		0,05

Hayır	46	687,87	31642,00	30 (26,75-35)	- 2,19
-------	----	--------	----------	---------------	-----------

Not: ÇA = Çeyrekler Arası Aralık, U = Mann Whitney U testi değeri, Z = Standartlaştırılmış z değeri, μ^2 = Etki büyüklüğü katsayısı. *p < .05 anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 9’da görüldüğü üzere araştırmaya katılan lise öğrencilerinin okul terki puanlarının babanın sağ olma durumu değişkenine göre manidar bir fark gösterip göstermediğine Mann Whitney U testi ile bakılmıştır. Analiz sonucunda lise öğrencilerinin okul terki puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark bulunmuştur (U=30561; p=0,029). Bulgular incelendiğinde Okul Terki puanının babası sağ olanlarda daha yüksek olduğu görülmüştür (Z=-2,19; p=0,029). Babası sağ olan öğrencilerin medyan Okul Terki puanı 33 (28-35) olarak elde edilirken, sağ olmayan öğrencilerin 30 (26,75-35) olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan puanın düşük olduğu durumda okul terki riskinin yüksek olduğu bilinmektedir. Buna göre ölçekten düşük puan alan babası sağ olmayan öğrencilerin, ölçekten daha yüksek puan alan babası sağ olan öğrencilere göre daha fazla okul terki riski taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Babanın sağ olma durumuna ilişkin etki büyüklüğü hesaplandığında eta kare değerinin 0,05 olduğu tespit edilmiştir. Cohen’e (1988) göre, eta kare değerinin 0,01 olduğu durumda etki büyüklüğünün düşük olduğu, 0,06 olduğu durumlarda ise etki büyüklüğünün orta olduğu kabul edilmektedir. Buna göre baba sağ olma durumu faktörünün etki değerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10’da lise öğrencilerinin okul terki puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 10.

Lise Öğrencilerinin Okul Terki Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Annenin Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	Medyan (ÇA)	Chi-Square (X ²)	sd
Gitmemiş/İlkokul	484	801,08	32 (28-35)	7,21	4
Ortaokul	323	817,66	33 (28-35)		
Lise	543	859,38	33 (29-35)		
Üniversite	326	879,92	33 (28-35)		

Not: ÇA = Çeyrekler Arası Aralık, X² = Ki-kare değeri, sd = Serbestlik derecesi. *p < .05 anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 10’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan lise öğrencilerinin okul terki puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını görmek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda lise öğrencilerinin okul terki puanları arasında manidar bir fark bulunamamıştır ($\chi^2=7,21$; p=0,065).

Tablo 11’de lise öğrencilerinin okul terki puanlarının babanın eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 11.

Lise Öğrencilerinin Okul Terki Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Babanın Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	Medyan (ÇA)	Chi-Square (X ²)	sd	Farkın Kaynağı	Etki Değeri
Gitmemiş/İlkokul	317	762,05	32 (27-35)	13,81	4	Gitmemiş/İlkokul ile Üniversite	.006
Ortaokul	344	832,98	33 (28-35)				
Lise	605	838,59	33 (28-35)				
Üniversite	410	898,24	33 (29-35)				

Not: ÇA = Çeyrekler Arası Aralık, X² = Ki-kare değeri, sd = Serbestlik derecesi. *p < .05 anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 11’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan lise öğrencilerinin okul terki puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını görmek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda lise öğrencilerinin okul terki puanları arasında manidar bir fark bulunmuştur ($\chi^2=13,81$; p=0,003). Bulgular incelendiğinde, babasının eğitim durumu Gitmemiş/İlkokul olan öğrencilerin Okul Terki puanı, babasının eğitim durumu üniversite olan öğrencilerden anlamlı derecede daha düşük gözlenmiştir. Babasının eğitim durumu ilkökullü olanların medyan Okul Terki puanı 32 (27-35), ortaokul olanların 33 (28-35), lise olanların 33 (28-35), üniversite olanların 33 (29-35) ve okula gitmemiş olanların 34 (31-35) olarak elde edilmiştir. Ölçekten alınan düşük puanın yüksek okul terki riski ifade ettiği göz önüne alındığında, ölçekten düşük puan alan baba eğitim durumu ilkökullü olan öğrencilerin ölçekten yüksek puan alan baba

eğitim durumu üniversite olan öğrencilere göre daha yüksek risk grubunda olduğu saptanmıştır. Babanın eğitim durumuna ilişkin etki büyüklüğünü saptamak amacıyla eta kare değeri hesaplanmış ve 0,006 olarak bulunmuştur. Eta kare değerinin 0,01 olduğu durumda etki büyüklüğünün düşük olduğu, 0,06 olduğu durumlarda ise etki büyüklüğünün orta olduğu kabul edilmektedir (Cohen, 1988). Buna göre babanın eğitim durumu faktörünün etki büyüklüğü orta düzeydedir.

Tablo 12’de lise öğrencilerinin okul terk puanlarının okul türü değişkenine göre karşılaştırmaları yer almaktadır.

Tablo 12.

Lise Öğrencilerinin Okul Terki Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Okul Türü	N	Sıra Ortalaması	Medyan (ÇA)	Chi-Square (X ²)	sd	Farkın Kaynağı	Etki Değeri
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	528	828,18	32 (28-35)	19,26	5	Spor Lisesi ile Anadolu lisesi, Sosyal Bilimler lisesi, Müzik ve Sahne Sanatları lisesi	.008
İmam Hatip Lisesi	180	829,71	32,5 (28-35)				
Anadolu Lisesi	728	846,18	33 (28-35)				
Müzik ve Sahne Sanatları	39	1019,27	34 (30-35)				
Spor Lisesi	98	690,30	31(26,75-34)				
Sosyal Bilimler Lisesi	103	925,01	34 (30-35)				

Not: ÇA = Çeyrekler Arası Aralık, X² = Ki-kare değeri, sd = Serbestlik derecesi. *p < .05 anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 12’de görüldüğü gibi, çalışmaya katılan lise öğrencilerinin okul terki puanlarının okul türü değişkenine göre manidar bir farklılık gösterip göstermediğine Kruskal Wallis H testi ile bakılmıştır. Analiz sonucunda lise öğrencilerinin okul terki puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir ($\chi^2=19,26$; $p=0,002$). Spor Lisesinde okuyan öğrencilerin Okul Terki puanı, Anadolu Lisesinde, Müzik ve Sahne Sanatları Lisesinde (Üniversite Konservatuvarı) ve Sosyal Bilimler Lisesinde okuyan öğrencilerden anlamlı derecede daha düşük olarak saptanmıştır. Medyan Okul Terki puanı, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde okuyanların 32 (28-35), İmam Hatip Lisesinde okuyanların 32,5 (28-35), Anadolu Lisesinde okuyanların 33 (28-35), Trakya Üniversitesi konservatuvarında okuyanların 34 (30-35), Spor Lisesinde okuyanların 31 (26,75-34) ve Sosyal Bilimler Lisesinde okuyanların 34 (30-35) olarak elde edilmiştir. Yapılan hesaplamada etki büyüklüğü 0,008 olarak bulunmuştur. Cohen’e (1988) göre, eta kare değerinin 0,01 olduğu durumda etki büyüklüğünün düşük olduğu kabul edilmektedir. Buna göre etki büyüklüğü düşük olarak belirlenmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulguları araştırmaya katılan lise öğrencilerinin okul terki risk düzeylerinin bazı değişkene göre değişiklik gösterdiğini ortaya koymuştur. Buna göre, lise öğrencilerinin okul terki puanlarını etkileyen değişkenler cinsiyet, sınıf, baba sağ olma durumu, baba eğitim durumu ve okul türü olarak belirlenmiştir.

Araştırmada, lise öğrencilerinin okul terki puanlarının cinsiyete göre incelenmesi sonucu, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha düşük okul terki riski taşıdığı görülmüştür. Ancak, okul terki ile ilgili yapılan önceki araştırmalar, erkek öğrencilerin okulu terk etme oranlarının genellikle daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, Pagani vd. (2008) toplam 796 erkek öğrenciden 315’inin mezun olmadığını, 809 kadın öğrenciden ise 172’sinin mezun olmadığını belirlemiş ve erkek öğrencilerde okul terki oranının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Benzer şekilde, Archambault, Janosz vd. (2009) yaptıkları araştırmada erkek öğrencilerin okulu bırakma oranlarının kız öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Bakanlığı (2001, 2004) tarafından yayımlanan raporlarda, erkeklerin liseyi terk etme oranlarının kızlardan daha yüksek olduğu ifade edilmiştir (Kaufman vd., 2001; Kaufman vd., 2004). Şimşek (2011) de erkek öğrencilerin okul terki riskinin kız öğrencilerle kıyaslandığında daha yüksek olduğunu, erkeklerde bu oranın %22,05, kızlarda ise %12,41 olduğunu belirtmiştir. Diğer araştırmalara göre de erkek öğrencilerde okul terki riski daha fazla gözlemlenmektedir (Akthar, 1996; Liu ve Zhou, 2009; Öğülmüş, 2013; Sütçü, 2015; Tunç, 2011; Yorğun, 2014). Hahn ve Danzberger (1987) tarafından yapılan bir çalışmada 18-19 yaş arasındaki öğrencilerde, okuldan erken ayrılanların oranı kızlarda %12, erkeklerde ise %16 olarak belirlenmiştir. Aynı yıl yapılan Barro ve Kolstad (1987) çalışmasında da erkek öğrencilerin okul terki oranının kızlara göre daha yüksek olduğu (%14,6’ya karşılık %12,6) görülmüştür. Erkek öğrencilerin okul terki oranlarının yüksek olmasının sebepleri arasında toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi, akademik ilgisizlik ve erken yaşta iş gücüne katılma gibi faktörler öne çıkmaktadır. Bu bulgular, eğitim politikalarının cinsiyete duyarlı hale getirilmesi gerektiğini ve erkek öğrencilerin okula devam etmeleri için özel stratejilerin geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Lise öğrencilerinin okul terki risk düzeylerinin öğrenim görmekte oldukları sınıf basamaklarına göre ne gibi bir değişiklik gösterdiğine baktığımızda ise 12.sınıf öğrencilerinin 11.sınıf öğrencilerine oranla daha düşük puanlar aldığı gözlemlenmiştir. Bu durumda 12. Sınıf öğrencilerinin okul terki risk düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna

ulaşılmıştır. Rumberger ve Ah Lim (2008)'e göre ABD'de 2004 yılındaki verilere göre bazı liselerde 9. Sınıf öğrencilerinin hemen hemen yarısının okulu bırakmaktadır. Aynı şekilde Türkiye'de de 2008-2009, 2009-2010 ve 2010-2011 yıllarında okulu terk eden lise öğrenci oranlarına baktığımızda üç yılda da oranın en yüksek olduğu kademe 9.sınıftır (Belfield, 2013). Millî Eğitim Bakanlığı (2013) tarafından yürütülen bir araştırmada okulu terk eden bireyler ile görüşülmüş ve bu öğrencilerin %63'ünün liseyi 9.sınıfta bıraktıkları görülmüştür. Yine birçok araştırmada okul terkinin en yaygın olduğu kademenin 9.sınıf olduğunu belirtilmektedir (Belfield ve Levin, 2007; Öğülmüş, 2013; Tatar, 2016; Yorğun, 2014; Witte ve Rogge, 2013). Buna karşın araştırma sonucunda Edirne ili merkezinde Öğrenim görmekte olan lise öğrencileri arasında okul terki riski yüksek olan öğrencilerin 12.sınıflarda öğrenim görmekte olan öğrenciler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, üniversiteye hazırlık sürecinin getirdiği stres, sınav başarısızlığı, umutsuzluk duygusu ve gelecek kaygısı gibi etmenlerle ilişkilendirilebilir. Yerel koşulların bu tür farklar yaratabileceği göz önünde bulundurulmalı ve farklı bölgelerde yapılacak araştırmalarla bulgular derinleştirilmelidir.

Araştırma sonucunda babası sağ olmayan öğrencilerin, sağ olan öğrencilere göre okulu terk etme risklerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Güngör (2022) yaptığı çalışmada ebeveyni vefat eden lise öğrencilerinin okul terki riskinin arttığını saptamaktadır. Bu bulgu, Güngör (2022), Tamer (2014) ve Ham (2003) gibi çalışmalarda da benzer şekilde raporlanmıştır. Ailede ebeveyn kaybı, sadece duygusal bir boşluk değil, aynı zamanda ekonomik zorluklar ve motivasyon eksikliği yaratabilir. Tek ebeveynli aile yapısının öğrencinin eğitime devamını olumsuz etkilediği literatür tarafından da desteklenmektedir (McLanahan ve Sandefur, 1994; Painter ve Levine, 2000).

Baba eğitim durumuna bakıldığında ise araştırmaya katılan öğrencilerden babaları ilköğretim mezunu olan öğrencilerin, babaları üniversite veya daha üstü bir kurumdan mezun olmuş öğrencilere oranla okulu terk etme risklerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda babanın eğitim durumunun çocuğun okula gitme şansını ve mezuniyet oranını etkilediği görülmüştür (Smits ve Hoşgör, 2006). Tatar (2016) yaptığı araştırmada benzer olarak ailenin eğitim durumunun düşük olmasının öğrencilerin okul terki durumlarının etkileyici faktörlerinden birisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Daha eğitilmiş ailelerden gelen çocukların okulu terk etme eğilimleri eğitim düzeyi daha düşük olan ailelerin çocuklarına oranla daha azdır (Farahati vd., 2003). Diyu (2001) kırsal kesimlerde yaptığı araştırmada burada yaşayan ailelerin eğitim düzeylerinin düşük olduğunu ve buna bağlı olarak aileye ekonomik getiri sağlamaları amacıyla ebeveynlerin çocuklarını okulu bırakmaları için teşvik ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Beekhoven ve Dekkers (2005) yaptıkları araştırmada düşük sosyoekonomik düzeyde olan ve eğitim durumları zayıf olan ailelerin çocukların okulu bırakmasında etkili faktörler olduğunu vurgulamıştır. Gubbels vd. (2019) yaptıkları çalışmada eğitim düzeyi düşük ebeveynlere sahip öğrencilerin okul terki risklerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tamer (2014), yaptığı araştırmada ebeveynlerin eğitim düzeyleri yükseldikçe çocukların eğitime katılma düzeylerinin de yükseldiğini belirtmiştir. Benzer şekilde Koçtürk vd. (2018) ve Öğülmüş (2013) yaptıkları araştırmalarda ebeveyn eğitiminin okul terkinde etkili bir faktör olduğunu saptamışlardır. Ebeveynin eğitime verdiği değer, öğrencinin akademik motivasyonunu ve eğitime yönelik tutumlarını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, ebeveyn eğitimi düzeyinin yükseltilmesi, uzun vadede çocukların okulda kalma oranlarını artırabilecek bir toplumsal yatırım olarak değerlendirilmelidir.

Öğrencilerin okul terki puanları göz önüne alındığında spor lisesinde okumakta olan öğrencilerin Anadolu lisesi, müzik ve sahne sanatları lisesi ve sosyal bilimler lisesinde okumakta olan öğrencilere kıyasla daha yüksek okul terki riski taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çakır ve Çolak (2019) meslek lisesi öğrencilerinin akademik lise öğrencilerine göre yüksek oranda okul terki riski taşıdığını saptamışlardır. Eğitim Reformu Girişimi (2010) verileri, meslek lisesinde okumaktayken okulu bırakan öğrencilerin oranının (%9,4) diğer lise türlerine kıyasla en yüksek oran olduğunu belirtmektedir. Milli Eğitim İstatistikleri (2007), 2006-2007 yılları içerisinde mesleki ve teknik lise terk oranının (%35,74) genel terk oranına (%24,31) göre oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. 2008-2009 öğretim yılı verilerine bakıldığında ise meslek liselerinden sonra en çok okul terki sırasıyla imam hatip liseleri ve sonrasında genel liselerde görülmektedir (MEB, 2009). Analizler sonucunda da benzer şekilde Edirne il merkezinde de okul terki riski bulunan öğrencilerin çoğunlukta olduğu lise türlerinin Spor lisesi, Mesleki ve Teknik liseler ve İmam Hatip liseleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Meslek liselerinde akademik başarı düzeyi görece düşük öğrencilerin yoğunlukta olması, öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca bu okulların toplum nezdinde daha az prestijli görülmesi, öğrencilerin okul aidiyetini ve öz yeterlik algılarını zayıflatmaktadır. Eğitim programlarının iş gücü piyasasıyla tam anlamıyla örtüşmemesi ve mezuniyet sonrası istihdam olanaklarının beklentileri karşılamaması da öğrencilerde "eğitimin işe yaramadığı" yönünde bir inanç geliştirmelerine neden olabilmektedir. Buna ek olarak, bazı meslek liselerinde uygulanan staj süreçlerinde öğrencilerin olumsuz deneyimler yaşaması, okuldan kopmalarını hızlandıran bir etken olarak değerlendirilebilir. Tüm bu bulgular, meslek liselerine özgü yapısal ve toplumsal sorunların okul terkinde doğrudan etki ettiğini ve bu bağlamda okul türlerine özgü müdahale stratejilerinin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda geliştirilen öneriler şu şekildedir:

1. Araştırma, 12. sınıf öğrencilerinin okul terki risk düzeylerinin diğer sınıflara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak, alan yazında okul terkinin genellikle 9. sınıfta daha fazla görüldüğü belirtilmektedir. Bu nedenle,

Özellikle son sınıf ērencilerinin okul terki risk faktörlerinin derinlemesine incelenmesi, bu ērencilerin sınav dönemi stresini yönetmelerine yardımcı olacak stratejiler geliştirilmesi önemlidir. Ayrıca, niversite sınavına hazırlık sürecinde açık liseye geçiş yapan ērencilerin sayısının artması, açık liseye geçiş şartları üzerinde yapılacak düzenlemelerle okul terki oranlarını düşürebilir. Lise ērencilerinin açık liseye geçiş süreçlerinin daha esnek ve erişilebilir hale getirilmesi, okuldan ayrılmayı engelleyebilir.

2. Spor liselerinde okul terki riskinin diēer okul türlerine göre daha yüksek olduēu saptanmıştır. Ancak, spor liselerinde okul terki konusunda yapılmış çalışmalar sınırlıdır. Bu baēlamda, spor liselerindeki ērencilerin okul terki riskini etkileyen faktörleri daha iyi anlamak için bu okul türünde yapılacak zgn çalışmalar büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, spor lisesi ērencilerinin motivasyon seviyelerinin ve okulda geçirilen zamanın kalitesinin artırılmasına yönelik rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin güçlendirilmesi, okul terki oranlarını azaltma noktasında etkili bir yöntem olabilir.

3. Türkiye’de okul terki konusunda, diēer ülkelerdeki nleme stratejilerinin nasıl iřlediēini inceleyen kapsamlı bir meta-sentez çalışması bulunmamaktadır. Bu alanda yapılacak araştırmalar, dünya genelindeki okul terki riski ile ilgili alınan önlemleri inceleyerek, Türkiye’ye özgü çözümler geliştirilmesine katkı saēlayacaktır. Özellikle, okul terki oranlarını azaltmaya yönelik diēer ülkelerde başarıyla uygulanmış politikaların Türkiye’deki eēitim sistemine nasıl entegre edilebileceēi araştırılabilir.

4. Araştırma, baba eēitim düzeyi düşük ve babası hayatta olmayan ērencilerin okul terki riskinin daha yüksek olduēunu göstermektedir. Bu baēlamda, özellikle bu ērencilere sahip ailelerle güçlü bir iletişim aēı kurulması önemlidir. Okul ve aile arasındaki iřbirliēini artırarak, ērencilere yönelik destek programları geliştirilmesi, okul terki riskini azaltmak için kritik bir adım olabilir. Ailelerin bilinçlendirilmesi ve okul-aile iřbirliēinin güçlendirilmesi, okul terki riskini azaltmak adına etkili bir çözüm yolu oluşturabilir.

5. Okul terki riski taşıyan ērencilerin erken tespiti, müdahale edilmesi ve takip edilmesi için bir izleme sistemi kurulması gerekmektedir. Bu sistem, risk altındaki ērencilerin eēitim süreçlerini izlemek, bu ērencilere yönelik bireysel veya grup bazında nleme ve müdahale programlarını geliştirmek için faydalı olabilir. Okul terki riskinin erken dönemde tespit edilmesi, uygun müdahalelerin zamanında yapılabilmesini saēlayacaktır.

6. Araştırma, erkek ērencilerin okul terki risklerinin kız ērencilere göre daha yüksek olduēunu ortaya koymuştur. Bu durumu ele alarak, erkek ērencilerin okula olan baēlılıklarını artıracak sosyal faaliyetlere katılımlarının teşvik edilmesi gerekmektedir. Okulda daha fazla sosyal etkinlik ve grup çalışmaları düzenlemek, okula aidiyet duygularını güçlendirebilir. Ayrıca, erkek ērencilerin okula olan baēlılıklarını artıracak projelerle okula olan ilgilerini pekiştirmek, okul terki riskini önemli ölçüde azaltabilir.

Katkıda Bulunanlar

Makaleye katkısı olan kişiler, kurum ve kuruluşlara (varsa) bu bölümde yer verilir (Makale yayına kabul edildikten sonra eklenir).

Etik Kurul Onay Bilgileri

Araştırma makaleleri için, makale başvurusunda dergi sistemine yüklenen “Etik Kurul Onay Belgesi”ne ilişkin “kurum adı, tarih, sayı vb.” bilgiler burada verilir (Makale yayına kabul edildikten sonra eklenir).

ıkar atışması

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadıēı belirtilmelidir (Makale yayına kabul edildikten sonra eklenir).

Finansal Destek

Bu alışma için herhangi bir finansal destek alınıp alınmadıēı burada belirtilmelidir (Makale yayına kabul edildikten sonra eklenir).

Yazar Katkıları

Birden fazla yazarlı çalışmalarda, her bir yazarın çalışmaya katkısı mutlaka belirtilmelidir (Makale yayına kabul edildikten sonra eklenir).

Kaynakça

- Akbulut, N. (2021). *Okul terkleri soyoekonomik nedenleri çözüme dönük kamu maliyesi politika programları*. Efe Akademi Yayınları.
- Akthar, S. (1996). Do girls have a higher school drop-out rate than boys? A hazard rate analysis of evidence from a third world city. *Urban Studies*, 33(1), 49-62.
- Archambault, I., Janosz, M., Morizot, J., & Pagani, L. (2009). Adolescent behavioral, affective, and cognitive engagement in school: Relationship to dropout. *Journal of School Health*, 79(9), 408-415. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2009.00428.x>
- Barro, S. M., & Kolstad, A. (1987). *Who drops out of high school? Findings from high school and beyond*. Center for Education Statistics.
- Bayhan, G., & Dalgıç, G. (2012). School dropout according to the views of high school leavers. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 13(3), 107-130.
- Beekhoven, S., & Dekkers, H. (2005). Early school leaving in the lower vocational track: Triangulation of quantitative data. *Adolescence*, 40(57), 197-213.
- Belfield, C., Levin, H., Muennig, P., & Rouse, C. E. (2007). *The costs and benefits of an excellent education for America's children*. Teachers College, Columbia University.
- Cohen, J. W. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Cullen, B. (2000). *Evaluating integrated responses to educational disadvantage*. Combat Poverty Agency.
- Çakır, R., & Çolak, C. (2019). Lise öğrencilerinin okul terki riskine ilişkin görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 269-286.
- Dekkers, H., & Claassen, A. (2001). Dropouts—Disadvantaged by definition? A study of the perspective of early school leavers. *Studies in Educational Evaluation*, 27(4), 341-354.
- Diyu, X. (2001). Investigation and discussion on the problem of primary and secondary school dropouts in poor areas. *Chinese Education & Society*, 34(5), 49-58. <https://doi.org/10.2753/CED1061-1932340549>
- Eğitim Reformu Girişimi. (2010). *Eğitim izleme raporu 2010*. <https://www.egitimreformugirisimi.org>
- Emiroğlu, S., & Gençtanırım-Kurt, D. (2023). Psikolojik danışman bakış açısıyla okul terki. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 6(1), 51-78.
- Entwistle, D. R., Alexander, K. L., & Olson, L. S. (2004). Temporary as compared to permanent high school dropout. *Social Forces*, 82(3), 1181-1205.
- EUROSTAT. (2020). *Eurostat regional yearbook 2020 edition*. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/15234730/15241761/KS-HA-20-001-EN-N.pdf/63143c22-e5fe-c36e-5fc0-1b0ea994064d?t=1667387603708>
- EUROSTAT. (2023). *Eurostat regional yearbook 2023 edition*. <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-flagship-publications/w/ks-ha-23-001>
- Farahati, F., Marcotte, D. E., & Wilcox-Gök, V. (2003). The effects of parents' psychiatric disorders on children's high school dropout. *Economics of Education Review*, 22, 167-178.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using SPSS*. Sage Publications.
- Gençtanırım-Kuru, D. (2010). *Ergenlerde riskli davranışların yordanması* (Tez No: 265183) [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Gençtanırım-Kuru, D. (2014). Riskli davranışlar ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 15(1), 125-138.
- Gubbels, J., Put, K. E., & Assink, M. (2019). Risk factors for school absenteeism and dropout: A meta-analytic review. *Journal of Youth and Adolescence*, 48, 1637-1667.
- Güngör, G. (2022). Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları için bütüncül bir okul terki önleme programı. *International Innovative Education Researcher*, 2(2), 177-205.
- Hahn, A., & Danzberger, J. (1987). *Dropouts in America: Enough is known for action*. Institute for Educational Leadership.
- Hair, J. F., Black, C. W., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Publishing.
- Ham, B. D. (2003). The effects of divorce on the academic achievement of high school seniors. *Journal of Divorce & Remarriage*, 38(3-4), 167-185. https://doi.org/10.1300/J087v38n03_09
- Hayes, R. L., Nelson, J., Tabin, M., Pearson, G., & Worthy, C. (2002). Using school-wide data to advocate for students' success. *Professional School Counseling*, 6(2), 86-95.
- Kaufman, P., Alt, M. N., & Chapman, C. D. (2001). *Dropout rates in the United States: 2000* (NCES No. 2002-114). U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics.
- Kaufman, P., Alt, M. N., & Chapman, C. (2004). *Dropout rates in the United States*. National Center for Education Statistics.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayınları.
- Kim, H. Y. (2013). Statistical notes for clinical researchers: Assessing normal distribution (2) using skewness and kurtosis. *Restorative Dentistry & Endodontics*, 38(1), 52-54.

- Koçtürk, N., Bilge, F., & Yüksel, F. (2018). Erken yaşta evlenen ergenlerin bireysel ve ailesel özellikleri, okul terki ve evlilikle ilgili sorunları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), 1-28.
- Küçükarslan, E. (2019). *Meslek lisesi öğrencilerinin okul terkinde rol oynayan faktörler ve önleme stratejilerine ilişkin yönetici öğretmen ve öğrenci görüşleri: AB ülkeleri ile karşılaştırılması* (Tez No:544182) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi].
- Lan, W., & Lanthier, R. (2003). Changes in students' academic performance and perceptions of school and self before dropping out of schools. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 8(3), 309-332.
- Liu, X., & Zhou, Y. H. A. (2009). Who drops out? A study of secondary school dropouts in Connecticut. *NERA Conference Proceedings*.
- McLanahan, S., & Sandefur, G. (1994). *Growing up with a single parent: What hurts, what helps*. Harvard University Press.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2009). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2008-2009*. <https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *Ortaöğretimde sınıf tekrarı, okul terk sebepleri ve örgün eğitim dışında kalan çocuklar politika önerileri raporu*. MEB.
- OECD. (2022). *Education at a glance 2022: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/3197152b-en>
- OECD. (2023). *Education at a glance 2023: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>
- Öğlümüş, S. (2013). *Ortaöğretimde sınıf tekrarı, okul terk sebepleri ve örgün eğitim dışında kalan çocuklar politika önerileri raporu*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Özbaş, M. (2010). İlköğretim okullarında öğrenci devamsızlığının nedenleri. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 32-44.
- Pagani, L. S., Japel, C., Vitaro, F., Tremblay, R. E., Larose, S., & McDuff, P. (2008). When predictions fail: The case of unexpected pathways toward high school dropout. *Journal of Social Issues*, 64, 175-193. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2008.00554.x>
- Painter, G., & Levine, D. I. (2000). Family structure and youths' outcomes: Which correlations are causal? *The Journal of Human Resources*, 35, 524-549.
- Rumberger, R., & Ah Lim, S. (2008). *Why students drop out of school: A review of 25 years of research* (Policy Brief 15). UC Linguistic Minority Research Institute.
- Smits, J., & Hoşgör, A. G. (2006). Effects of family background characteristics on educational participation in Turkey. *International Journal of Educational Development*, 26(5), 545-560.
- Song, C., Benin, M., & Glick, J. (2012). Dropping out of high school: The effects of family structure and family transitions. *Journal of Divorce & Remarriage*, 52(1), 52-63.
- Sütçü, Z. (2015). *Okul Terk Riski Ölçeği'nin geliştirilmesi* (Tez No:388176), [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi].
- Şimşek, H. (2011). Lise öğrencilerinde okulu bırakma eğilimi ve nedenleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 27-47.
- Tamer, M. G. (2014). Trabzon ili genel liselerde okulu terk nedenlerinin belirlenmesi. *Turkish Journal of Education*, 3(2), 16-37. <https://doi.org/10.19128/turje.181079>
- Tatar, Ü. (2016). *Lise düzeyindeki öğrencilerin okul terk nedenlerinin sosyolojik incelenmesi* (Tez No: 443233), [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Taylı, A. (2008). The important problem in education system: School dropout. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30), 89-101
- Tunç, E. (2011). Okulu terk etmiş ortaöğretim öğrencilerinin benlik algıları ve rehberlik gereksinimlerinin karşılanma düzeyi, *Journal of Turkish Studies* 14(1), 723-749.
- Yorğun, A. (2014). *Lise öğrencilerinde okul terki riskinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Wang, J., & Goldschmidt, P. (1999). Opportunity to learn, language proficiency, and immigrant status effects on mathematics achievement. *The Journal of Educational Research*, 93(2), 101-111. DOI: 10.7827/TurkishStudies.14797
- Witte, K., & Rogge, N. (2013). Dropout from secondary education: All's well that begins well. *European Journal of Education Research, Development and Policy*, 48(1), 131-149.

Extended Abstract

Introduction

It is an undesirable educational outcome for any student to decide not to continue their education or to leave the system after failing to meet the necessary requirements. Dropping out of school is a widespread educational problem, and reducing dropout rates has become a key priority for many countries (Taylı, 2008). In Turkey, students are forced to drop out of school or choose to drop out for various reasons. With the restructuring of the education system into the 4+4+4 model under Law No. 6287, which extended compulsory education from eight to twelve years, students are legally prohibited from dropping out during the first twelve years. However, the number of students who do not benefit from education or drop out at any stage of compulsory schooling has not decreased as desired (see: OECD, 2022).

School dropout is defined as a student leaving school for a number of different reasons and failing to complete the educational stage to which he/she belongs (Dekkers and Claassen, 2001). Students who drop out of school are defined as students who leave school without completing the educational level they are in, that is, without graduating, that is, without receiving a diploma or graduation certificate (Entwistle et al., 2004). Şimşek (2011) defines dropout as leaving school completely for various reasons rather than occasional absenteeism. Cullen, on the other hand, defines dropout as leaving education and training before reaching the legally determined age and leaving school without meeting certain formal requirements (Cullen, 2000). Lan and Lanthier argue that dropping out is a gradual process rather than an instantaneous decision. They explained school dropout as a process in which students experience academic failure, their perception of school gains a negative dimension, they are unable to connect with school, and then they leave school (Lan and Lanthier, 2003).

In order to prevent school dropout to a large extent over the last 30 years, it has become increasingly important to carefully examine the dropout problem and educational failures in order to develop effective intervention methods (Bayhan and Dalgıç, 2012). According to the Report on Turkey prepared by the EU Commission (2020, 2022), the net enrollment rate in secondary education institutions increased from 84.2% in 2019 to 85.01% in 2020, but according to the report published by the European Statistical Office (EUROSTAT, 2020) in 2020, the dropout rate in secondary education institutions in Turkey was 26.7% in the same year. The fact that the dropout rate is so high despite the increase in net enrollment in secondary education institutions highlights the need to develop prevention and intervention strategies to reduce school dropout. According to 2022 OECD data, the enrollment rate of individuals between the ages of 15 and 19, the age group that should be educated at the secondary education level, is 69%. When the rates are analyzed, Turkey is the fifth country with the lowest schooling rate in the 14-19 age group after Colombia, Mexico, Costa Rica and Israel (OECD, 2022). Looking at the EUROSTAT (2023) Regional Yearbook, the rate of those with at least upper secondary education is below 70% in Turkey, which is the lowest rate among other countries (EUROSTAT, 2023).

In order to prevent school dropout, studies are carried out both in schools and in higher institutions. In order to shed light on these efforts, measuring children's risk of school dropout plays an important role. The fact that 55.1% of adults between the ages of 25 and 64 in Turkey do not even have a secondary education, compared to 20.1% in OECD countries, is an indication of the large scale of this problem (OECD, 2022). Therefore, before students leave school, the risk of dropout needs to be identified together with all stakeholders in education. Depending on the rates identified, this study is considered to be important in terms of creating and implementing micro and macro scale solutions.

Based on this general framework, this study aims to determine the dropout risks of high school students according to various variables. In line with this purpose, answers to the following questions were sought.

1. What is the level of dropout risk of high school students?
2. Dropout risks of high school students;
 - a) Gender of students,
 - b) Students' grade levels,
 - c) Educational status of students' parents,
 - d) Whether the students' parents are alive,

Does it differ according to the type of high school students attend?

Method

This study used a correlational survey model to examine how high school dropout risk varies across several variables. The correlational survey model helps determine the extent of the relationship between two or more variables (Karasar, 2011).

Results and Discussion

The study's findings showed that the dropout risk levels of high school students varied based on several variables: gender, grade level, father's health status, father's education level, and school type.

The analysis found that female students had higher dropout scores than male students, suggesting a lower dropout risk. This aligns with other studies, such as Pagani, Vitaro et al. (2008), which found higher dropout rates among male students. Similarly, Archambault, Janosz et al. (2009) and reports from the U.S. Department of Education (2001, 2004) indicated that being male was associated with a higher likelihood of school dropout. Şimşek (2011) also found the dropout risk rate for male students (22.05%) to be higher than for female students (12.41%).

When examining dropout scores by grade level, 12th-grade students were found to have lower scores than 11th-grade students, suggesting they are at a higher risk of dropping out. This finding contradicts many other studies that have identified the 9th grade as the most common level for school dropout. For example, data from the USA (Rumberger and Ah Lim, 2008) and Turkey (MoNE, 2013) consistently show that the highest dropout rates occur in the 9th grade. The study's conclusion that 12th graders in Edirne are at the highest risk of dropping out is an interesting contrast to the broader literature.

Students whose fathers were not alive received lower scores, indicating a higher dropout risk. This finding is consistent with other research. Güngör (2022) and Tamer (2014) both observed an increased risk of school dropout among high school students whose parents were deceased. Ham (2003) and other studies (McLahanan and Sandefur, 1994; Painter and Levine, 2000) have also indicated that children with a single parent have a dropout rate that is twice as high as those with both parents.

Students whose fathers had only a primary school education had lower dropout scores compared to those whose fathers graduated from a university or higher institution. This indicates that students with less-educated fathers are more at risk of dropping out. Studies by Smits and Hoşgör (2006) and Tatar (2016) show that a family's low educational status is a factor in dropout rates. Children from more educated families are less likely to drop out (Farahati et al., 2003; Gubbels et al., 2019). Tamer (2014) and Koçtürk et al. (2018) also found that parental education level is a significant factor in school dropout.

The analysis showed that students from sports high schools had lower scores than those from Anatolian high schools, music and performing arts high schools, and social sciences high schools, suggesting a higher dropout risk. This is in line with findings by Çakır and Çolak (2019) and data from the Education Reform Initiative (2010), which found that vocational high school students have a higher dropout risk than those in academic high schools. The study concluded that in Edirne, the high school types with the highest risk of dropout were Sports High Schools, Vocational and Technical High Schools, and Imam Hatip High Schools.